

KINNITAN

AUTOJUHT OÜ Autokool

/digitaalselt
allkirjastatud/

Peeter Kohv
OÜ Autojuht juhatuse esimees
21. juuni 2021.a

Õppekava koostamise aluseks on 27.06.2011.a. Majandus- ja Kommunikatsiooniministri määrus nr.60 "Mootorsõidukijuhi ettevalmistamise tingimused ja kord ning mootorsõidukijuhi ettevalmistamise õppekavad"; redaktsiooni jõustumine alates 05.10.2020, [RT I,02.10.2020, 5]

B-kategooria mootorsõiduki juhi ettevalmistamise õppekava

Koolitaja	Autojuht OÜ
Õppekava nimetus	B-kategooria mootorsõiduki juhi ettevalmistamise õppekava
Õppeviis	kontaktõpe, e-õpe, iseseisev õpe
Koolituse liik	kursus
Liiklusteooria õppemaht	vähemalt 28 akadeemilist tundi
Sõiduõppe maht	vähemalt 30 sõidutundi
Õppetöö keeled	eesti
Kontrollivorm	eksam, vahetest
Hindamiskriteeriumid	<p>Koolitus lõpeb teooria- ja sõidueksamiga. Teooriaeksami temaatika vastab 21.06.2011 MKMi määruse nr 50 „Mootorsõidukijuhi eksamineerimise, talle juhtimisõiguse andmise kord ja juhiloa vormid ning nõuded eksamisõidukitele”lisa 2 [RT I, 16.01.2020, 1 – jõust.01.01.2020] toodud temaatikale. Eksam korraldatakse testide vormis. Hindamissüsteem: sooritatud/mittesooritatud. Eksam koosneb 60 küsimusest. Eksam arvatakse sooritatuks, kui õigete vastuste arv on vähemalt 55. Eksam kestab kuni 60 minutit.</p> <p>E-õppevormi kasutataval õppuritel on iga teema või iga teemade ploki lõpus ette nähtud kohustuslikud vahetestid, mille eesmärk on kontrollida vajalike õpiväljundite saavutamist. Teooriaeksamile lubatakse õppurit pärast vahetestide edukat sooritamist.</p> <p>Sõidueksamile lubatakse õppurit pärast teooriaeksami edukat sooritamist. Sõidueksam kestab vähemalt 45 minutit. Selle käigus kontrollitakse</p>

	<p>eksamineeritava oskust sõidukit iseseisvalt, ohutult, säästlikult ja sujuvalt juhtida erineva liiklustihedusega asula- ja asulavälistel teedel.</p> <p>Eksamil võidakse kontrollida ka 21.06.2011 MKMi määruse nr.50 „Mootorsõidukijuhi eksamineerimise, talle juhtimisõiguse andmise kord ja juhiloa vormid ning nõuded eksamisõidukitele” lisas 3 [RT I, 02.10.2020, 1 - jõust. 05.10.2020] toodud harjutuste sooritamist. Sel juhul antakse 3 harjutuse sooritamiseks aega kuni 10 minutit ja kasutatakse lisas 3 ja 4 toodud hindamiskriteeriumeid. Hindamissüsteem: sooritatud/mittesooritatud. Eksam arvatakse sooritatuks, kui eksamineeritava sõiduoskused on piisavad, et juhtida sõidukit kindlalt, ohutult ja iseseisvalt. Eksam lõpeb enneaegu, kui eksamineeritav tekitab liiklusohtrliku olukorra või ei suuda sooritada harjutusi etteantud ajal - 10 minuti jooksul.</p>
Eesmärgid	<p>Koolituse eesmärk on anda tulevasele sõidukijuhile erialased teadmised, oskused ja hoiakud liikluses käitumiseks kooskõlas B-kategooria mootorsõiduki juhile kehtestatud kvalifikatsiooninõuetega. Koolituse eesmärk on samuti luua eeldused juhi vastutustundliku liikluskäitumise ning ohutu, iseseisva, teisi liiklejaid arvestava ja keskkonda säästva käitumise kujunemiseks.</p> <p>Lisaks sõiduki juhtimise teoreetilistele teadmistele ja sõiduoskusele omandab õpilane ka algteadmised esmaabi andmise korraldamisest ning oskustest, vastavalt määrusele 14.12.2010 nr.80 ”Mootorsõidukijuhi esmaabikoolituse ja teadmiste kontroll ning õppevahendite ja -kava nõuded”[RT I, 31.12.2010, 37 – jõust. 01.07.2011].</p>
Sisu	Õppeained on toodud allpool.
Õpiväljundid	Õpiväljundid on esitatud allpool.
Õppetöö korralduslikud alused	<p>Koolitus vastab liiklusseaduse, MKMi määruse nr 60 „Mootorsõidukijuhi ettevalmistamise tingimused ja kord ning mootorsõidukijuhi ettevalmistamise õppekavad” ning MKMi määruse nr 54 „Nõuded mootorsõidukijuhi koolitaja õppevahenditele, õppeväljakutele ja õppesõidukitele” nõuetele.</p> <p>Koolituse lõpetanu saab koolituskursuse tunnistuse.</p> <p>Juhi esmaõpe jaguneb alg- ja lõppastme õppeks. Algastme õpe lõpeb riiklike eksamite sooritamise ja Transpordiameti ja esmase juhiloa saamisega. Lõppastme õppe pikkus on 23 kuud, mille käigus täiendab esmase juhiloa omanik oma oskusi liikluses iseseisvalt ning läbib lõppastme koolituse. Nii alg- kui ka lõppastmes toimub juhi ettevalmistamine liiklusteoriaõppe ja õppesõitude vormis.</p> <p>Liiklusteoriaõppe aineid läbitakse üldjuhul õppekavas toodud järjestuses. Teoorialoenguid korraldatakse nõuetekohases õppeklassis. Ühe teooriatunni pikkus on 45 minutit. Õppevormiks on auditoorne õppevorm, iseseisev töö ja praktikum. Praktikumi vormis toimub õppeaine „Libedasõidu riskivältimise praktikum“ ning võimaluse korral õppeaine „Pimedasõidu sõiduki juhtimine“. Algastme õppes antakse iga loengu lõpus iseseisev töö.</p> <p>Selle eesmärk on materjali süvendatud õppimine ja loengus saadud teadmiste kinnistamine. Igas loengus vaadatakse ka õppevideosid, peale mida toimuvad teemakohased analüüsid. Iseseisva töö osakaal on individuaalne. Auditoorset tööd on mitte vähem, kui 28 akadeemilist tundi. Lisaks on ettenähtud esmaabikoolitus 16 tunnises mahus.</p>

	<p>Auditoorse õppevormi asemel võidakse õppuri soovil kasutada elektroonilist õppevormi. Sel juhul toimub auditoorses vormis kuus õppetundi, kus käsitletakse MKMi määruse 60 lisas 6 sätestatud teematikat. Elektroonilise õppevormi kasutamisel on auditoorse õppetöö osakaal vähemalt 21%.</p> <p>Õppesõitude minimaalne maht on 30 sõidutundi, tegelik maht on individuaalne. Õppesõitu korraldatakse nõuetekohase õppesõidukiga. Ühe sõidutunni pikkus on 45 minutit. Iga õppesõidu lõpus märgib õpetaja õpingukaardile õppesõidutundide arvu ja hinnangu õpilase oskuste kohta. Hindamissüsteem: sooritatud/mittesooritatud (+/-). Õppesõitude teemad läbitakse üldjuhul õppekavas toodud järjestuses. Linnaliiklusesse lubatakse õppurit pärast õppeaine „Sõiduki käsitlemine“ läbimist. Õppeaine „Sõit individuaalprogrammi järgi“ läbimine ei ole kohustuslik. Sõiduõppe aine „Pimeda ajal sõiduki juhtimine“ toimub kas simulaatoril või tavalise sõidutunni vormis. Viimasel juhul toimub sõidutund pimeda ajal ning sõidetakse enamasti valgustamata asulavälistel teedel. Sõiduõppe ained „Algastme libedasõidu harjutuste sooritamise ja „Libedasõidu riskivältimise harjutuste sooritamise toimuvad OÜ AIDE autokoolis, selleks ettenähtud libedasõidu õppeväljakul. Osavõtt auditoorsetest teooriatundidest ja sõidutundidest on kohustuslik.</p> <p>Sõiduõppe raames tehakse võimaluse korral koostööd juhendajaga, kellega õpilane läbib sõidupraktikat. Sel juhul koostatakse koos juhendajaga individuaalne sõidupraktika plaan, mille eesmärk on kinnistada sõiduõppe käigus omandatud sõiduuskusi.</p> <p>Jätkuõppe kaudu valmistatakse ette juhtimisõiguse taotlejaid, kes ei ole riiklikku sõidueksamit kolme korraga sooritanud. Selle eesmärk on juhi süvendatud ettevalmistamine, et tagada vajalike teadmiste ja oskuste omandamine. Juhi jätkuõpe toimub üldjuhul õppesõidu vormis, selle sisu määrab sõiduõpetaja, lähtudes sõidueksami mittesooritamise põhjustest. Jätkuõppe minimaalne maht on kaks sõidutundi.</p>
Õppematerjalide loend	„Liiklusreeglid lihtsas keeles“ (J. Ess, 2019); „Nutikad testid“ (Liikluslab, 2019) „Liiklustestid“ (AS Aide, 2020)
Õppekavarühm	Täienduskoolituse standardi kohaselt määratlematu
Õpingute alustamise tingimused	Koolituskursusele võetakse õppima isik, kes on õppetöö alustamise ajaks vähemalt 15,5-aastane ning omab B-kategooria mootorsõiduki juhtimist lubava märkega kehtivat tervisetõendit.
Kinnitatud	Õppekava on kinnitatud 21.06.2021.

OÜ Autojuht B-kategooria mootorsõiduki juhi ettevalmistamise õppekava

Lisa 1 Teooria- ja sõiduõppe ained ning õppemahud

Esmaõppe algaste			
Teooriaõpe		Sõiduõpe	
	Õppetunde		Sõidutunde
T1 Sissejuhatus. Ülevaade õppetöö korraldusest ja eesmärkidest	1	T S1 Juhi tööasend ja turvavarustus	1
T1.1 Iseseisvaks õppimiseks juhendamine	1	T S2 Sõiduki käsitlemine	3
T1.2 Liiklus kui süsteem	4	Lubatakse teeliiklusesse	
T1.3 Ohutu liiklemise põhimõtted	1		
T1.4 Teiste liiklejatega arvestamine	1		
T1.5 Sõiduki turvalisus	1		
T1.6 Inimene sõidukijuhina, liikluspsühholoogia	1		
T2 Sõidu alustamine ja sõiduki asukoht sõites, sõit teel	2		
T2.1 Sõidujärjekord sõites, lõikumiste läbimine	2	SÕIDUKI JUHTIMINE ERINEVATES LIIKLUSITUATSIOONIDES	
T2.2 Sõidu eripära asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis ja eriline liikluskord	2	T S4 Sõidu lõpetamine ja parkimine	2
T2.3 Sõiduki peatumine ja sõidu lõpetamine, parkimine	1	T S5 Sõiduki juhtimine intensiivses linnaliikluses	3
T2.4 Käitumine liiklusõnnetuse korral ja erilised olukorrad	2	T S6 Maanteeõit	2
T2.5 Liikluskindlustusseadus	1	T S7 Ristmikud, lõikumised, ringrist.	3
		T S8 Sõiduki manööverdamine erinevates liiklusoludes	1
		T S9 Iseseisev sõit etteantud marsruudil	1
T3 Möödaskõit, möödumine ja ümberpõige	1	T S10 Möödaskõit, möödumine ja ümberpõige	1
T3.1 Sõiduki ehitus	3	T S11 Sõidu teekonna planeerimine	1
T3.2 Sõidu planeerimine riski vältimise eesmärgil	1	T S12 Keskkonda säästev sõiduki juhtimine	1
T3.3 Keskkonda säästev sõiduki kasutamine	1	T S13 Eksamiharjutused	1

T3.4 Sõiduki juhtimine rasketes tee- ja ilmastikuoludes	2	T S14 Individuaalne programm, vastavalt vajadustele, kordamine	3
		T S15 Sõiduuskuste hindamine - **** KOOLIEKSAM	1
T3.5 Peatamisteedkonna pikkust mõjutavad tegurid ja riskide ennetamine	1	T S16 Algastme libedasõidu harjutuste sooritamine	1
T3.6 Pimeda ajal sõiduki juhtimine	1	T S17 Pimeda ajal sõiduki juhtimine	1
**** Kordamine eksamiks	2		
Kokku esmaõppe algastmes	32	Kokku esmaõppe algastmes	30
Teooria- ja sõidueksam Transpordiametis			
Esmase juhiloa saamine			
Lõppastme koolitus			
Teooriaõpe õppetundides		Sõiduõpe sõidutundides	
Keskkonda säästev, ohutu ja teisi liiklejaid arvestav mõtteviis. Käitumine libedates teeloludes.	3	Keskkonda säästva, riske vältiva ja teisi liiklejaid arvestava sõiduviisi süvendamine	1
Libedasõidu riskivältimise praktikum	1	Libedasõidu riskivältimise harjutuste sooritamine	1
Kokku lõppastme koolituses	4	Kokku lõppastme koolituses	2

Jätkuõpe			
Teooriaõpe		Sõiduõpe	
Teema	Õppetunde	Teema	Sõidutunde
JÕ. Jätkuõpe	vajaduse korral (õppemaht määratakse individuaalselt)	JÕ. Jätkuõpe	2
		Kokku jätkuõppes vähemalt	2

ÕPIVÄLJUNDID

ESMAÕPPE ALGASTME ÕPIVÄLJUNDID TEEMADE LÕIKES

1. Teooriaõpe

T1 Ülevaade õppetöö korraldusest ja eesmärkidest

SISSEJUHATUS

Pärast koolitust õpilane:

- a) teab juhiloa saamise tingimusi ja korda;
- b) teab õppetöö korraldust;
- c) teab õppetööd reguleerivaid õigusakte ja dokumente;
- d) on omaks võtnud juhi ettevalmistamise määru sees seatud juhi koolituse eesmärgid.

T1.1 Iseseisvaks õppimiseks juhendamine

Pärast koolitust õpilane:

- a) on valmis vastutama oma õppimise eest;
- b) on koostanud individuaalse õppeplaani;
- c) teab, kuidas koolitaja iseseisvat õppimist toetab ja kellelt vajadusel abi saab.

T1.2 Liiklus kui süsteem

Pärast koolitust õpilane:

- a) teab liiklussüsteemi erinevate osadega seotud terminoloogiat;
- b) teab liikluskorraldusega seotud põhimõtteid;
- c) mõistab liiklust kui süsteemi ja enda rolli selle süsteemi osana;
- d) teab liikluse positiivset ja negatiivset mõju inimese elule ja tervisele;
- e) teab sõidukist väljumisel ja sellesse sisenemisel vajalikke ettevaatusabinõusid;
- f) teab keskkonnaga seotud nõudeid sõiduki kasutamisel.

T1.3 Ohutu liiklemise põhimõtted

LIIKLEJAD

Pärast koolitust õpilane:

- a) mõistab, et peamised ohutu liiklemise põhimõtted on õigete tähelepanekute tegemine, oludele vastava sõidukiiruse valik, õigeaegsed ja piisavad märguanded, ohutu piki- ja külgahe hoidmine, liiklusreeglitest kinnipidamine ja teiste liiklejatega arvestamine;
- b) teab piki- ja külgahe ning sõidukiiruse valikuga seotud reegleid;

- c) teab märguandeid ja nende kasutamisega seotud reegleid;
- d) on välja töötanud isiklikud ohutu liiklemise põhimõtted;
- e) teab mootorsõiduki tulede kasutamise reegleid;
- f) teab lergliikleja ja kergsõiduki juhi liiklusreegleid.

T1.4 Teiste liiklejatega arvestamine

LIIKLUSOHUTUS

Pärast koolitust õpilane:

- a) teab, et liikluses osaleb erinevaid liiklejarühmi;
- b) teab erinevate liiklejarühmade käitumise eripärasid;
- c) teab erinevate liiklejarühmade ja sõidukiliikidega (nt vähekaitstud liiklejate, suurte sõidukite, eritalituse sõidukite jt) seotud ohtu suurendavaid tegureid;
- d) omab valmidust liikluses ohutuse tagamiseks arvestama eripäradega, mis on seotud erinevate liiklejarühmade ja sõidukiliikidega;
- e) mõistab teiste liiklejatega ja sõitjatega arvestamise tähtsust;
- f) on motiveeritud arvestama teiste liiklejate ja sõitjatega, eelkõige vähekaitstud liiklejatega, ja tagama oma käitumisega nende ohutuse.

T1.5 Sõiduki turvalisus

SÕIDUK

Pärast koolitust õpilane:

- a) mõistab sõiduki kasutaja juhendiga tutvumise olulisust;
- b) teab peamisi tänapäeva sõidukites kasutuses olevaid aktiivse ja passiivse turvalisuse elemente ja nende tööpõhimõtet (turvavöö kinnitamine ja istumisasendi reguleerimine, kaassõitja turvavarustuse kinnitamine, pagasi õige paigutus ja kinnitamine);
- c) teab turvavarustuse vale kasutamisega või mittekasutamisega seotud ohte ja on motiveeritud turvavarustust kasutama;
- d) teab sõitjate- ja veoseveo ja turvavarustuse kasutamise nõudeid;
- e) teab sõidukist väljumisel ja sellesse sisenemisel vajalikke ettevaatusabinõusid;
- f) teab kasutatavale mootorsõidukile kehtivaid tehnoseisundi nõudeid;
- g) teab keskkonnaga seonduvaid nõudeid sõiduki kasutamisel;
- h) teab sõiduki lisa- ja mugavusseadmete mõju liiklusohutusele ja sõiduki juhitavusele;
- i) teab mootorsõidukitel kasutatavaid tunnusmärke.

T1.6 Inimene sõidukijuhina

LIIKLUSPSÜHHOLOOGIA

Pärast koolitust õpilane:

- a) teab inimeste erineva liikluskäitumise põhjuseid;
- b) teab, kuidas sõidu motiivid, sõiduteekonna ja aja planeerimine, sotsiaalne surve, juhi seisund ja teadlikkus enda juhtimisvõimest (sealhulgas liigne enesekindlus, oma võimekuse tõestamise soov) mõjutavad juhi käitumist;
- c) teab enda isiksuseomadustest, hoiakutest ja elustiilist tulenevaid võimalikke riske liikluskäitumisele;
- d) on enda jaoks välja töötanud strateegiad isiksusega ja tervisliku seisundiga seotud liikluskäitumist mõjutavatest asjaoludest tulenevate kahjulike mõjude vältimiseks;
- e) on motiveeritud väärtustama ohutust ja keskkonna säästlikkust, elu üldistes eesmärkides ja käitumises;
- f) teab kõrvaliste tegevuste mõju juhile ning sellest tulenevaid ohte.

T2 Sõidu alustamine ja sõiduki asukoht sõites

SÕIT TEEL

Pärast koolitust õpilane:

- a) teab, kuidas sõitu ohutult alustada;
- b) teab tee erinevaid osi ja nende otstarvet;
- c) teab sõiduki asukoha valikuga seotud reegleid;
- d) teab, kuidas valida asukohta teel riski vältimise ja keskkonna säästmise eesmärgil;
- e) on motiveeritud oma sõitu riski vältimise ja keskkonna säästmise eesmärgil planeerima;
- f) teab piki- ja külgsuuna ning sõidukiiruse valikuga seotud reegleid;
- g) teab, kuidas vahetada sõidurada ja sõidukirida;
- h) teab tagurdamisega seotud reegleid.

T2.1 Sõidujärjekord sõites

LÕIKUMISTE LÄBIMINE

Pärast koolitust õpilane:

- a) oskab rakendada probleemülesannete lahendamisel teede ristumis- ja lõikumisaladel ja teega külgnevate aladel ning raudteeülesõidukohtadel sõidujärjekorra määramisega seotud liiklusreegleid;
- b) omab ülevaadet teede lõikumisalade ning raudteeülesõidukoha ületamisega seotud riskidest ja nende vältimise võimalustest;
- c) on motiveeritud teede lõikumisalade ja teega külgnevate alade ning raudteeülesõidukoha ületamisega seotud võimalikke ohte vältima;
- d) teab manööverdamisega seotud reegleid;

e) teab ülekäiguraja ja ülekäigukoha ületamisega seotud reegleid.

T2.2 Sõidu eripära asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis, jääteel, õuealal

SÕIT TEEL JA ERILINE LIIKLUSKORD

Pärast koolitust õpilane:

- a) teab asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis sõiduki juhtimisega seotud reegleid;
- b) teab sõiduki juhtimise eripära asulavälisel teel ja kiirteel võrreldes sõiduki juhtimisega asulas;
- c) omab ülevaadet asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis sõiduki juhtimisega seotud riskidest ja nende vältimise võimalustest;
- d) on motiveeritud järgima asulavälisel teel ja kiirteel sõidukit juhtides sõidukiirusele kehtestatud piiranguid ning hoidma ohutut piki- ja külgvahet;
- e) teab õuealal kehtivaid reegleid;
- f) teab jääteel kehtivaid reegleid.

T2.3 Sõiduki peatumine ja sõidu lõpetamine

PEATUMINE JA PARKIMINE

Pärast koolitust õpilane:

- a) teab ja oskab probleemülesandeid lahendades kasutada parkimise ja peatumisega ning hädapeatamisega seotud liiklusreegleid;
- b) teab, kuidas parklas ja parkimismajas ohutult ja teisi liiklejaid arvestavalt käituda;
- c) on motiveeritud peatumise ja parkimisega ning hädapeatamisega seotud reegleid järgima;
- d) teab, kuidas väljaspool asulat peatuda ja parkida;
- e) teab tasulise parkimisega ja puudega inimese parkimiskaardiga seotud reegleid.

T2.4 Käitumine liiklusõnnetuse korral ja erilised olukorrad

Pärast koolitust õpilane:

- a) teab, kuidas liiklusõnnetuse korral õigesti käituda;
- b) teab liiklusõnnetuse korral vale käitumise tagajärgi;
- c) teab mootorsõiduki pukseerimise ja hädapeatamisega seotud reegleid;
- d) teab metsloomade käitumise eripärasid ja kokkupõrgete vältimise reegleid;
- e) teab politseiniku peatumismärguannetega seotud reegleid.

T2.5 Liikluskindlustusseadus

Pärast koolitust õpilane:

- a) teab, et liikluskindlustus on sõiduki valdaja vastutuskindlustus;
- b) kindlustatud on sõiduki valdaja vastutus sõiduki, kui suurema ohu allikaga, kolmandale isikule tekitatud kahju eest;
- c) ühtegi liikluaregistris registreerimisele kuuluvat mootorsõidukit ega selle haagist ei tohi kasutada ilma liikluskindlustuseta;
- d) teab liikluskindlustuse aluseid ja vastavaid kohustusi.

T3 Mõõdasõit, möödumine ja ümberpõige

Pärast koolitust õpilane:

- a) teab ohutuks möõdasõiduks vajalikke eeldusi;
- b) teab, kuidas ohutult möõda sõita, möõduda ja ümber põigata;
- c) teab, kuidas käituda möõdasõidetava rollis;
- d) on motiveeritud kaaluma möõdasõidu vajadust ohutuse tagamise eesmärgil;
- e) teab eritalituse sõidukist möõdasõidu, möõdumise ja ümberpõikega seotud reegleid.

T3.1 Sõiduki ehitus

Pärast koolitust õpilane:

- a) teab sõiduki peamisi mehhanismide ja süsteemide ehitust ning nende tööpõhimõtet;
- b) oskab toime tulla elementaarsete tehniliste probleemidega, enne väljasõitu ja teel olles;
- c) teab rehvalikutest;
- d) oskab valida ja soetada endale sõidukit vastavalt oma vajadustele;
- e) teab sõidukite uuendusi ja sõidukite tuleviku konseptsiooni.

T3.2 Sõidu planeerimine riski vältimise eesmärgil

LIIKLUSOHUTUS

Pärast koolitust õpilane:

- a) teab, milliseid ettevalmistusi tuleks enne pikemat või lühemat sõitu teha;
- b) mõistab, et sõitu planeerides on võimalik mõjutada sõidu ohutust ja säästlikkust;
- c) on motiveeritud sõiduga seonduvat planeerima;
- d) teab, et sõitu kavandades tuleb hinnata ja arvesse võtta tegureid, mis võivad avaldada mõju tema käitumisele juhina (nt elustiil, sõidu motiivid, sotsiaalne pinge, joove, väsimus, halb nägemine jms);
- e) on motiveeritud oma sõitu riski vältimise ja keskkonna säästmise eesmärgil planeerima.

T3.3 Keskkonda säästev sõiduki kasutamine

LIIKLUSOHUTUS

Pärast koolitust õpilane:

- a) teab, kuidas sõiduki kasutamine keskkonnale mõjub ja kuidas seda kahjulikku mõju saab vähendada;
- b) oskab leida sõiduki kasutaja juhendist teavet keskkonna säästmise kohta;
- c) teab, kuidas jälgida kütusekulu;
- d) on motiveeritud sõidukit kasutades keskkonda säästma;
- e) mõistab, et säästlik sõiduviis on ka ohutu sõiduviis;

T3.4 Sõiduki juhtimine rasketes tee- ja ilmastikuoludes

LIIKLUSOHUTUS

Pärast koolitust õpilane:

- a) teab sõidukile mõjuvate jõudude olemust ja oskab neid oma sõidus arvestada;
- b) teab rasketes tee- ja ilmastikuoludes sõiduki juhtimisega seotud ohte ja kuidas neid ohte on oma käitumisega võimalik vältida.

T3.5 Peatamisteedkonna pikkust mõjutavad tegurid ja riskide ennetamine

Pärast koolitust õpilane:

- a) teab, kui palju kulub aega ja ruumi, et sõiduk peatada;
- b) mõistab, et väiksemgi sõidukiiruse suurendamine või vähendamine mõjutab oluliselt juhi võimalusi sõidukit peatada;
- c) mõistab erinevate tee- ilmastikuolude iseärasusi ning nende mõju sõiduki juhitavusele;
- d) omab motivatsiooni sõita oludele vastava sõidukiirusega ning õige piki- ja külgsuuna.

T3.6 Pimeda ajal sõiduki juhtimine

Pärast koolitust õpilane:

- a) teab, kuidas tulesid nähtavuse parandamiseks õigesti kasutada vastutuleva sõidukiga kohtudes, eesolevale sõidukile järele jõudes ja/või mööda sõites, peatudes ja parkides ning hädapeatuse korral;
- b) mõistab, et pimeda ajal on nähtavus palju halvem kui valge ajal vaatamata tulede õigele kasutamisele, ning teab, et seda puudujääki saab kompenseerida sõidukiiruse vähendamisega;
- c) omab motivatsiooni sõita oludele vastava sõidukiirusega ning õige piki- ja külgsuuna;
- d) saab aru pimeda ajal esinevatest, eriti kergliiklust puudutavatest ohtudest.

SÕIDUÕPE

Teema S1 Juhi tööasend ja turvavarustus

Pärast koolitust õpilane:

- a) oskab teostada sõiduki sõidueelset kontrolli, näiteks kasutades sõiduki käsiraamatut;
- b) oskab reguleerida tööasendi ja tahavaatepeeglid juhile sobivaks;
- c) oskab kasutada sõiduki turvavarustust ja aidata kaassõitjatel turvavarustust kinnitada, samuti selgitada turvavarustuse kasutamise vajalikkust;
- d) oskab kasutada sõidukile paigaldatud lisa- ja mugavusseadmeid;
- e) teab juhi vales tööasendist ja turvavarustuse vales kasutamisest tulenevaid ohte;
- f) on motiveeritud kasutama turvavarustust ja nõudma turvavarustuse kasutamist sõitjatel.

Teema S2 Sõiduki käsitsemine

Pärast koolitust õpilane:

- a) oskab käsitseda sõidukit ohutult ja keskkonda säästvalt tasemel, mis võimaldab jätkata sõidu õppimist vähese liiklusega teel;
- b) teab sõiduki vale käsitlemisega seonduvaid ohte ja mõju keskkonnale;
- c) omab realistlikku arusaama isiklikest, sõiduki käsitlemisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest;
- d) tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki käsitlemisega, ning oskab oma käitumises nendega arvestada;
- e) on motiveeritud sõidukit ohutult ja keskkonda säästvalt käsitsema.

Teema S3 Sõiduki juhtimine vähese liiklusega teel

Pärast koolitust õpilane:

- a) oskab käsitseda sõidukit ohutult ja keskkonda säästvalt viisil, mis on vajalik sõidu õppimise alustamiseks erinevates liiklussituatsioonides;
- b) omab vajalikke oskusi vähese liiklusega teel liiklemiseks;
- c) oskab peatuda ja parkida teel;
- d) teab vähese liiklusega teel sõiduga seotud ohte ja oskab neid ohte oma käitumisega vältida;
- e) mõistab, et juhil kui suurema ohuallika valdajal tuleb võtta vastutus enda ja teiste elu ning tervise eest;
- f) omab realistlikku arusaama isiklikest, vähese liiklusega teel sõitmisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest;
- g) tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki juhtimisega vähese liiklusega teel, ning oskab oma käitumises nendega arvestada.

Teema S4 Sõidu lõpetamine, parkimine

Pärast koolitust õpilane:

- a) oskab peatuda ja parkida väljaspool asulat;
- b) oskab peatuda ja parkida asulas;
- c) omab realistlikku arusaama isiklikest, möödasõidu, möödumise, ümberpõike, peatumise ja parkimisega väljaspool asulat seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest

Teema S5, S6, S7, S8 Sõiduki juhtimine erinevates liiklussituatsioonides

Pärast koolitust õpilane:

- a) oskab käsitseda sõidukit ohutult ja keskkonda säästvalt;
- b) omab teel sõitmisel erinevates liiklussituatsioonides toimetulekuks vajalikke oskusi;
- c) teab erineva liiklusega teedel sõiduga seotud ohte ja oskab neid ohte oma käitumisega vältida;
- d) mõistab, et juhul kui suurema ohu allika valdajal tuleb võtta vastutus enda ja teiste elu ning tervise eest;
- e) omab realistlikku arusaama isiklikest, erineva liiklusega teedel sõitmisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest;
- f) tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki juhtimisega erineva liiklusega teedel ning oskab oma käitumises nendega arvestada;
- g) on võimeline kohanema liikluses toimuvate muutustega;
- h) on võimeline hindama olukorra tõsidust ja reageerima kohaselt;
- i) on võimeline liiklusoludega arvestades sõidukit juhtima antud teelõigul lubatud suurima sõidukiirusega.

Teema S9 Iseseisev sõit etteantud marsruudil

Pärast koolitust õpilane:

- a) oskab kasutada naviseadmeid ja kaarte
- b) oskab teekonda planeerida
- c) orienteerub vabalt infotahvlite järgi
- d) jõuab iseseisvalt punktist A punkti B

Teema S10 Möödasõit, möödumine ja ümberpõige

Pärast koolitust õpilane:

- a) oskab hinnata ohutuks möödasõiduks ja ümberpõikeks vajalike eelduste olemasolu;
- b) mõistab, et möödasõit ei ole kohustuslik manööver;
- c) oskab ohutult mööda sõita ja ümber põigata nii päri- kui ka vastassuunavööndi kaudu;
- d) oskab käituda möödasõidetava rollis;

Teema S11 Sõiduki juhtimine planeeritud teekonnal

Pärast koolitust õpilane:

- a) oskab nii asulas kui ka väljaspool asulat sõitu planeerida ja koostatud plaani järgi sõita;
- b) mõistab, et sõitu planeerides on võimalik mõjutada sõidu ohutust ja säästlikkust;
- c) on motiveeritud sõitu riski vältimise ja keskkonna säästmise eesmärgil planeerima;
- d) sõiduteekonda kavandades hindab ja võtab arvesse tegureid, mis võivad avaldada mõju tema käitumisele juhina, näiteks elustiil, sõidu motiivid, sotsiaalne pinge, joove, uimastid, väsimus, halb nägemine.

Teema S12 Keskkonda säästev sõiduki juhtimine

Pärast koolitust õpilane:

- a) oskab juhtida sõidukit keskkonda säästvalt;
- b) mõistab, et säästlik sõiduviis on ka ohutu sõiduviis, milles ei ole midagi keerulist;
- c) on motiveeritud juhtima sõidukit keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt;
- d) omab realistlikku arusaama isiklikest, säästliku sõiduviisiga seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest;
- d) on teinud plaani, mida harjutada esmase juhiloa omamise ajal, süvendamaks oskusi sõita keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt.

Teema S13 Eksamiharjutused

Pärast koolitust õpilane:

- a) oskab ja suudab sooritada kõik nõutud eksamiharjutused

Teema S14 Individuaalne programm, SES konseptsioon, kordamine

Pärast koolitust õpilane:

- a) on suuteline sooritama sõidueksami

Teema S15 Kooli sõidueksam, sõiduuskuste hindamine

Teema S16 Algastme libedasõidu harjutuste sooritamine

Pärast koolitust õpilane:

- a) oskab sooritada äkkpidurduse;
- b) mõistab, et väiksemgi sõidukiiruse suurendamine või vähendamine mõjutab oluliselt juhi võimalusi sõidukit peatada;
- c) omab realistlikku arusaama isiklikest, sõiduki peatamisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest;

- d) tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki peatamisega, ning oskab oma käitumises nendega arvestada;
- e) omab motivatsiooni sõita oludele vastava sõidukiirusega ning ohutu piki- ja külgvahega.

Teema S17 Pimeda ajal sõiduki juhtimine

Pärast koolitust õpilane:

- a) oskab tulede õige kasutamisega parandada juhi nähtavust ja oma sõiduki teistele paremini märgatavaks teha;
- b) mõistab oludele vastava sõidukiiruse valiku vajadust;
- c) teab pimeda ajal sõiduki juhtimisega seotud ohte;
- d) oskab oma käitumisega vähendada pimeda ajal sõiduki juhtimisega seotud riske;
- e) tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki juhtimisega pimeda ajal, ning oskab oma käitumises nendega arvestada.

LÕPPASTME KOOLITUSE ÕPIVÄLJUNDID

TEOORIAÕPE

Keskkonda säästev, ohutu ja teisi liiklejaid arvestav mõtteviis. Käitumine libedates teeoludes

Pärast koolitust õpilane:

- 1) teab ohte suurendavaid tegureid liikluses;
- 2) mõistab säästliku, ohutu ja teisi liiklejaid arvestava sõiduviisi eeliseid;
- 3) teab, millest sõltub tee ja ratta vaheline haardumine;
- 4) tajub ja teab enda isikuga seotud liikluskäitumist mõjutavaid nõrku külgi ning oskab oma käitumises nendega arvestada;
- 5) on motiveeritud sõitma säästlikult, ohutult ja teiste liiklejatega arvestavalt.

Libedasõidu riskivältimise praktikum

Pärast koolitust õpilane:

- 1) teab, kui palju kulub aega ja ruumi, et sõiduk peatada;
- 2) mõistab, et väiksemgi sõidukiiruse suurendamine või vähendamine mõjutab oluliselt juhi võimalusi sõiduk peatada;
- 3) mõistab, et libedal teel on pidurdusteed pikem kui kuival asfaldil;
- 4) mõistab, et sõltuvalt ilmaoludest ja teekatete erinevusest on pidurdusteed pikkus erinev;
- 5) omab motivatsiooni sõita oludele vastava sõidukiirusega ning õige piki- ja külgvahega.

SÕIDUÕPE

Keskkonda säästva, riske vältiva ja teisi liiklejaid arvestava sõiduviisi süvendamine

Pärast koolitust õpilane:

- 1) omab realistlikku arusaama isiklikest, sõiduki juhtimisega seotud käitumisharjumustest;
- 2) on motiveeritud sõitma keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt.

Libedasõidu riskivältimise harjutuste sooritamine

Pärast koolitust õpilane:

- 1) omab realistlikku arusaama isiklikest, äkkolukorras toimetulekuks vajalikest oskustest ja võimalustest;
- 2) oskab äkkpidurdamist;
- 3) oskab kasutada takistusest ümberpõikamiseks vajalikke tehnikaid;
- 4) oskab valida vastavalt tee olukorrale ja -trajektoorile erinevaid pidurdamistehnikaid ja mõistab sõiduki juhitavust pidurdusprotsessi vältel;
- 5) mõistab, et juhi võimalused äkkolukorras midagi ohutuse taastamiseks ette võtta on piiratud;
- 6) on motiveeritud sõitma keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt.

OÜ AUTOJUHT B-KATEGOORIA MOOTORSÕIDUKI JUHI ETTEVALMISTAMISE ÕPPEKAVA

Lisa 3 Õppeteemade sisud – lühikirjeldus

TEORIAÕPPE TEEMADE LÜHIKIRJELDUSED – SISU JA MAHUD

B-kat. esmaõppe algastmes vähemalt 28 tundi

(I Moodul 10 tundi)

2h - TEEMA 1 Ülevaade õppetöö korraldusest ja eesmärkidest, sissejuhatus

(antakse ülevaade juhiloa saamise tingimustest ja korrast, koolitaja õppekavast, õppetöö korraldusest ja õppetööd reguleerivatest dokumentidest, seadustest, dokumendid, eesmärgid, leping, seatakse juhi koolituse eesmärgid, koostatakse individuaalne õppeplaani)

TEEMA 1.1 Iseseisvaks õppimiseks juhendamise

(täpsustatakse iseseisva töö maht ja sisu, testid, Liikluslab.ee, AS Aide 2020, Teooria.ee, õpilane on valmis vastutama oma õppimise eest)

4h - TEEMA 1.2 Liiklus kui süsteem

(Liiklus koosneb - tee, sõiduk, sõiduki kat. juhtimisõiguse kat. seadusandlus – moodustades süsteemi. Süsteemi erinevad osad kutsuvad esile muutused süsteemi teises osas. Terminid, numbrimärgid, VIN, ristmikud, STOPP, mõisted, reguleerija, foorid. Märgid- hoiatusmärgid 300m + 50m asulas, raudtee, ülesõidud, teekattemärgistused jms, liikluskorralduse põhimõtted

ja liikluskorraldusvahendite tähendused, liikluse positiivne ja negatiivne mõju inimese elule ja tervisele, sõitjate- ja veoseveo ja turvavarustuse nõuded, sõidukist väljumine ja sisenemine, keskkonnanõuded sõiduki kasutamisel)

1h - TEEMA 1.3 Ohutu liiklemise põhimõtted

(Liiklusolukordi pähe õppida ei saa, need on pidevas muutuses. Analüüsitakse erinevaid liiklussituatsioone, sõnastatakse ohutu liiklemise põhimõtted, juhi märguanded, piki- ja külgvahed, sõidukiirus, jt. reeglid, juhi üldised kohustused, mootorsõiduki tulede kasutamine, kergliikleja ja kergsõiduki juhi liiklusreeglid)

1h - TEEMA 1.4 Teiste liiklejatega arvestamine

(Inimene sõidukijuhina, milliseid liiklejate rühmi teate, nende käitumise eripärad, erigrupid, vanus, kogemused, väärtused, temperamendid, diskoõnnetus, joove, narko, uni. Arutletakse selle üle, kuidas iga liikleja saab neid eripärasid teades ohutuse tagada, andestamine)

1h - TEEMA 1.5 Sõiduki turvalisus

(Tuleb teada sõidukis oleva turvavarustuse tööpõhimõtet ning kuidas turvavarustust õigesti kasutada, mis on aktiivne- ja passiivne turvavarustus, selle turvavarustuse kasutamine, tehnonõuded sõidukitele, ABS, keskkonna nõuded)

1h - TEEMA 1.6 Inimene sõidukijuhina

(Inimesed on erinevad, sugu, isiksuse omadused, impulsiivsus, vanus, kogemused, hoiakud, väärtused, motiivid, kiiresti muutuvad-väsimus, tervis, emotsioon, joove, kuidas saab vältida negatiivset mõjutegurit juhi käitumisele)

I MOODULI KONTROLLTÖÖ

(II Moodul 10 tundi)

2h - TEEMA 2 Sõidu alustamine ja sõiduki asukoht sõites

(Üheks ohutu liiklemise eelduseks on valida teel otse sõites ja manöövri sooritamisel õige asukoht. Omandatakse sõidu alustamise ja sõiduki asukoha valikuga seonduvad reeglid. Milline sõidurada valida? õige paiknemine, milline rada valida, ühissõidukid, juhi märguanded, kellel on eesõigus, teepeenar, eraldusribad, trammiteed, kõnniteed. Analüüsitakse sõiduki asukohast sõitmisel tekkinud liiklusõnnetusi ja kuidas neid ära hoida)

2h - TEEMA 2.1 Sõidujärjekord

(Õige sõidujärjekorra määramine teede lõikumisalade ületamisel. Lõikumisalad, ristmikud, liigitused, raudtee, trammitee, parklad, õuealad, jalgratta teed, alarmsõidukid. Omandatakse teede ristumis- ja lõikumisaladel, raudteeülesõidukohtadel ja parklate, jalgrattateede, trammitee jms. ületamisel sõidujärjekorra määramisega seotud reeglid. Analüüsitakse avariisid ristmikel ja raudteeülesõitudel. Kuidas neid avariisid vältida?)

2h - TEEMA 2.2 **Sõit asulavälisel teel, kiirtee, tunnel**

(Asulavälisel teel ja kiirteel sõiduki juhtimine erineb asulasõidust peamiselt sõidukiiruse poolest. Sõidukiirused, piirangud, ruumi hoidmine, pikivahe, kiirndus-ja aeglustusrada jne. Suurema sõidukiirusega kaasneb oht õnnetuse korral rohkem viga saada, aega otsustada ja õigesti tegutseda on vähem. Lubatud sõidukiirust ületatakse maanteel rohkem.

Maanteehüpnos. Tuleb valida oludele vastav sõidukiirus ja hoida õiget piki- ja külgvahet. Õnnetuste analüüs ja nende vältimine)

1h - TEEMA 2.3 **Sõiduki peatamine, parkimine, hädapeatamine**

(Peatamine väljaspool asulat ja asulas. Peatumine ja parkimine ei tohi muud liiklust takistada. Peatumise ja parkimise reeglid, hädapeatumine)

2h - TEEMA 2.4 **Liiklusõnnetus. Statistika**

(Parem, kui liiklusõnnetusse ei satu, ebaõige käitumise tagajärjed, paberite täitmine, metsloomad, esmaabi kannatanule, õige käitumine liiklusõnnetuse korral, näited avariidest oma kogemuste ja läbielamiste põhjal, sõidukite pukseerimine ja selle reeglid)

1h - TEEMA 2.5 **Liikluskindlustusseadus**

(Liikluskindlustus on registreeritud sõidukitele kohustuslik, sõidukite mahakandmised, regressinõuded)

II MOODULI KONTROLLTÖÖ

(III Moodul 10 tundi)

1h - TEEMA 3 **Möödasõit, möödumine, ümberpöige**

(möödasõidu reeglid, millised on ohud möödasõidul? Kas möödasõit on kohustuslik? Liiklusõnnetused möödasõidul, kuidas saab neid vältida? Valearvestused)

3h - TEEMA 3.1 **Sõiduki ehitus**

(mootor, õlitus, jahutus, pidurisüsteem, juhitevõime, kütused, katalüsaator, rehvid, sõidukite uuendused, CO, ZIP, tuuning, vanasõiduk, hübriid, vesinik -Toyota Mirai II)

1h - TEEMA 3.2 **Sõidu planeerimine riski vältimise eesmärgil**

(Sõitu planeerides on võimalik teekonnaga seotud ohte vältida – marsruudi ja aja valik. Tarktee ja sõit Tallinna. Sõiduki ettevalmistus sõiduks, ajavaru, vajalik varustus, vajalikud puhkepausid. Sõit välismaale, sõiduki garantii lepingud, reisikindlustus)

1h - TEEMA 3.3 **Keskkonda säästev autokasutus**

(Sõiduki hooldus, auto valik, keretüübid, ökodriving, hübriidid, Kahjuliku mõju vähendamine – hooldus, Calix, auto valik jms. Õkosõidu näide Pärnu koolitusest. Keskkonna kahjustamine auto sõiduga, CO kvoodid)

2h - TEEMA 3.4 Sõiduki juhtimine rasketes tee-ja ilmastikuoludes

(Rasketes tee- ja ilmastikuolud vähendavad rataste ja tee haardumist, nähtavuse halvenemist jne. külgtuul. Kuidas sõidukit juhtida? Mida tuleks jälgida? Sõidukile mõjuvad jõud, sobiv sõidukiirus, pikivahe, jää, külgtuul, vesiliug, udu jne.)

1h - TEEMA 3.5 Peatumisteede mõjutavad tegurid ja sõidu planeerimine riskivältimise eesmärgil

(peatumisteede, haardumine, mass, kokkupõrkel vallanduvad jõud, sõidu planeerimine, Tark tee, peatumisteede = reageerimisteede + pidurdusteede; reageerimisaeg, pidurdusteede pikkus vastavalt sõidukiirusele. Mis on inerts, kaalujaotus, mass. Kokkupõrkel vallanduvad jõud – Aide koolituse näitel.)

1h - TEEMA 3.6 Pimeda ajal sõiduki juhtimine

(tulede õige kasutamine. Pimeda ajal sõites tuleb valida sõidukiirus, mis võimaldab sõiduki peatada nähtavuse piires. Lähituled valgustavad ca 40 meetrit, tulede ümberlülitamine, vilgutamine. Mida teha kui Teid teine sõiduk pimestab? Kuidas muuta teel seisev sõiduk ja sõiduki ümber toimetavad inimesed teistele liiklejatele nähtavaks?)

III MOODULI KONTROLLTÖÖ

2h - TEEMA X Kordamine eksamiks

(Sõiduki juhi kompetentsid, pädevus, mootorsõiduki juhilt nõutav kvalifikatsioon)

2005 EURO 4

2009 EURO 5

2016 EURO 6

2025 EURO 7

SÕIDUÕPPE TEEMADE LÜHIKIRJELDUSED – SISU JA MAHUD

B – kat. esmaõppe algastmes vähemalt 30 tundi

(I MOODUL 10 tundi)

PLATS – Sissejuhatus

1h - TEEMA S1 Juhi tööasend ja turvavarustus

3h - TEEMA S2 Sõiduki käsitlemine

Sissejuhatus ja alg õpe viiakse läbi platsil, muuks liikluseks suletud alal, õppesõiduväljakul. Algõppes omandatakse juhi tööasendi reguleerimine, turvavarustuse sihipärane kasutamine, sõiduki tehnoloogiatele vastavuse kontroll. Harjutatakse sõiduki juhtimisseadmete käsitlemist, eraldi sõiduki käivitamist, roolimist, kohalt võttu, pidurdamist, tagurdamist, manööverdumist, käiguvahetust, lisaseadmete kiiret leidmist ja kasutamist, suuna näitamist, märguandeid, sujuvat liikumist. Harjutatakse seni, kuni keha ei sega enam juhtimisele keskendumist ja tekkib vilumus tasemel, mis on vajalik, et liituda teeliiklusega.

4h - TEEMA S3 **Sõiduki juhtimine vähese liiklusega teedel**

Sõidetakse kõrvaltänavatel, et korrata õpitut ja suurendada sõiduvilumust, harjutatakse sõiduki käsitlemise oskust, tähelepanu suunamise oskust liikluses, teiste liiklejatega arvestamist, õige asukoha valikut teel, lähenemist ristmikele ja nende ületamist, sõidujärjekorra reeglite kohandamist, manööverdamist, peatumist, parkimist, sõitmine ummikutes, suunamärguanded, käiguvahetused. Õpitakse ohutult ja keskkonnasäästlikult sõidukit käsitsema.

SÕIDUKI JUHTIMINE ERINEVATES LIIKLUSITUATSIOONIDES

2h – TEEMA S4 **Sõidu lõpetamine ja parkimine**

Harjutatakse parkimist ja teisi liiklejaid arvestavalt käituma. Pargitakse erinevates parklates kasutades erinevaid mooduseid. Pargitakse parkimismajas jne. Peatutakse ja pargitakse väljaspool asulat. Tagasipöörded, liiklusreeglite kordamine seoses hädapeatumisega, peatumisega ja parkimisega

(II MOODUL 10 tundi)

3h - TEEMA S5 **Sõiduki juhtimine intensiivses linnaliikluses**

2h - TEEMA S6 **Maantee sõit**

3h - TEEMA S7 **Ristmikud, lõikumised, ringristmikud**

1h - TEEMA S8 **Sõiduki manööverdamine erinevates oludes**

Teemad 5.6.7.8 - koolitus viiakse läbi keerulisema ja tihedam liiklusega teedel.

Viimistletakse sõiduki ohutu ja keskkonda säästva käsitlemise vilumust tasemeni, mis on vajalik sõiduõppe edasiseks jätkamiseks. Harjutatakse liikluses osalemiseks vajalikke oskusi – tähelepanu suunamist liikluses olulisele, ohutu liiklemise põhimõtete kohaldamist, teiste liiklejatega arvestamist, sõiduki õiget paiknemist teel, ristmikele lähenemist ja nende ületamist, sõidujärjekorra reeglite kohaldamist, liikluskorraldusvahendite jälgimist ja täitmist, peatumist ja parkimist, manöövrivrite sooritamist, harjutatakse aeglustus- ja kiirendusraja õiget kasutamist, harjutatakse ka liikluses toimivate muutustega kohanemist jne.

1h - TEEMA S9 **Iseseisev sõit etteantud marsruudil**

Õpilane saab järjestikku ülesandeid - sõita punktist A punkti B. Marsruudi võib ta ise valida. Ülesande ajal täpsustavaid korraldusi ei anta ja õpetaja reeglina ei sekku. Õpilane kasutab kõiki oma seni omandatud sõiduosi. Sõit peab olema ohutu ja keskkonna säästlik, oluline on, et õpilane järgib kõiki liiklusreegleid. Õpilane tõestab endale oma sõiduvõimekust. Sihtpunktis tehakse koos õpetajaga läbitud sõidust analüüs.

(III MOODUL 10tundi)

1h - TEEMA S10 **Möödasõit ja ümberpõige**

Sõidutund viiakse läbi väljaspool asulat, õpilane rakendab omandatud teadmisi pärisuunas ja vastassuunas möödasõidu, möödumise, ümberpõike kohta. Tuleb hinnata möödasõidu võimalusi. Õpilane näitab õiget käitumist nii möödasõitja kui ka möödasõidetava rollis.

Sõidutund viiakse kokkuleppeliselt läbi 2 sõidukiga, et provotseerida ja tekitada möödasõidu võimalusi, mida alati ei pruugi ette tulla. Harjutatakse ka kiirendusrajalt liitumist, kiirendamist ja aeglustusraja õiget kasutamist.

1h - TEEMA S11 Teekonna planeerimine

Õpilane saab ülesande sõita kokkulepitud sihtpunkti, ta planeerib marsruudi ise. Ülesandeid on mitu ja mõnes ülesandes tuleb kasutada ka navigeerimisseadet, samuti orienteerutakse juhatusmärkide järgi. Planeeritud teekonnal on oluline pöörata tähelepanu sõiduraja valikule riski vältimise eesmärgil ja olla tähelepanelik liiklusmärkide suhtes, samuti olla valmis ootamatult marsruuti ümber planeerima.

1h - TEEMA S12 Keskkonnasäästlik sõit

Praktiline sõidutund

1. Õpetaja tutvustab sõidumarsruuti – selles sisaldub sõit nii linnas, kui maanteel, lepatakse kokku eesmärgid, tingimused, korraldused.

2. Alustatakse kindla kokkulepitud marsruudi läbimist -sõiduki mõõdikud on eelnevalt vaikimisi õpetaja poolt nullitud, ta alustab vaikimisi õpilase jälgimist ja parameetrite salvestamist, õpilast sellest teavitatud pole ja ta sõidab oma seniste oskuste kohaselt, järgides head liiklustava. Suunavaid üleandeid ja täiendavaid ülesandeid õpilasele ei anta. Õpetaja annab marsruudi läbimiseks korraldusi, toimub tavarütmis õppesõit. Sõidu esimene ring lõpetatakse samas kohas, kust alustatigi.

3. Õpetaja kirjutab ülesse kompuutrist keskmise kütusekulu 100 km kohta, mille näit saavutati läbides antud kokkulepitud ringi ja fikseerib aja kui palju töötas mootor tühikäigul ning paneb kirja järskude pidurdamiste ja kiirenduste arvu. Õpetaja teeb tulemused õpilasele teatavaks.

4. Peale seda algab teoreetiline keskkonda säästev juhtimisvõtete koolitus, lühikursus. Õpetaja juhhib tähelepanu õpilase seni esitatud sõidustiilile ja annab nõu, lisandab oskusi ja koos püstitatakse uued eesmärgid.

5. Kõik sõiduki parameetrid – mõõdikud nullitakse nüüd teadlikult ja avalikult uuesti. Kordamisele läheb sama marsruut uuesti nn. teine ring ja eesmärgiga säästa kütuselt. Õpilane peab nüüd õpitud rakendama ja ta ise soovib teha ka paremat, säästvamalt tulemust. Eksperiment pakub huvi, küsimus on, kas uued õpitud sõiduvõtted aitavad kütusekulu vähendada?

MIDA MUUDAME? (siin on kokku 18 parameetrit ja õpetuse saab sõidutunnis osaleja!)

6. Sama marsruut läbitakse uuesti. Juhil on võimalik pidevalt jälgida ka hetkelist kütusekulu näitu, kuna see on nüüd seatud talle displeile. Õpetaja jälgib sõitu ja abistab mõne punkti sõiduvõtetest meelde tuletamisega, säästva sõidumeetodi kinnistumine ja luusse laskmine võtab veel aega. Sündinud meistreid pole, nendeks saadakse. Tanklasse tagasi jõudes fikseeritakse näidud uuesti. Nüüd on võimalik võrrelda kahe ringi reaalseid erinevaid tulemusi. Tulemus tehakse õpilasele teatavaks, algab arutelu, koos analüüsitakse tehtud sõit läbi. Tagasisides toob õpetaja välja, mis läks juhil hästi ja mida saanuks veel paremini teha. Õpilase näos peegeldub võidurõõm. Ta on omale tõestanud, et oskab säästvamalt sõita, et ta

üldse midagi oskab! Keskmine kütusekulu samal ringil on säästvaid sõiduvõtteid kasutades 3 liitrit /100 km kohta väiksem.

1h - TEEMA S13 **Eksamiharjutused**

Õpilane teeb läbi 2 parkimist ja valikharjutused, matkitakse eksamisõitu. Harjutuste ajalimiit on 10 minutit - 3 harjutust. Õpitakse ja korratakse erinevaid parkimisi, erinevaid tagurdamisi, manöövrid, peeglite ja orientiirmärkide jälgimist.

3h - TEEMA S14 **Individaalne programm vastavalt vajadustele. Kordamine**

Sõidueksamiks ettevalmistumine SES kontseptsiooni tutvustamine.

1h - TEEMA S15 **Koolieksam. Sõiduuskuste hindamine. Mis on kompetents?**

Kõigil õpilastel on omad isiklikud tugevad või nõrgad küljed, seega peab sõit alati algama vaba sõiduga nn. mitte hinnatav osa ja õpilasele tuleb anda aega sisseelamiseks. Õpilasele on oluline positiivne kinnitus, näiteks noogutus või ka sõnaselge tunnustus kvalifitseeritud käitumise eest komplitseeritud liiklussituatsioonis. Õpilane peab aru saama, et tema kompetentse võrreldakse riikliku sõidueksami nõuetega, kuid õpetaja ei hinda mitte üksnes tema sõidutulemust, vaid jagab ka oma kogemustest tulenevalt nõuandeid, vähendamaks kompetentsuse puudusi, samuti püüab õpetaja vähendada sõiduhirmu ja pingeid. Hea tulemuse annavad täpsus ja sõbralikkus, nii tekib sobiv ja tõine „kliima”, seda soodustab veel:

- * Õiglane hindamine, üheselt mõistetavad korraldused;
- * Juhiste esitamine sõbralikult („palun”), rahulikult, õigeaegselt, selgelt ja arusaadavalt (vältida juhiste liiga sagedast kordamist), mitte karjuda õpilase peale, mitte pudistada ja susistada;
- * Parandus- ja kordamisnõuded esitada selgelt;
- * Komplitseeritud liikluse korral anda toetavaid juhiseid sõidutee kasutamiseks;
- * Nimetada selgelt soovitud käitumine – ilma hinnanguteta (ära tuleb jätta iroonilised või küünilised märkused);
- * Mitte noomida, mitte halvustada, halba mitte meenutada;
- * Peale vigade tegemist julgustada õpilast;
- * Juhiseid mitte pidevalt korrata;
- * Heade tulemuste korral anda vahepeal positiivseid kinnitusi;
- * Anda iga kord peale sõiduülesande lõppemist õpilasele tagasiside;
- * Kriitilises situatsioonis pinget vähendada, olla rahulik ja mitte ilmutada kõrgendatud tähelepanu.

Üks peamisi õpetamise komponente on tagasiside andmine. Dialoog on ainuke hindamiseetod, mis tekib võrdsete partnerite vahel ja on asjakohane. Sellega saab õppija eneseteadlikkust kujundada. Tagasiside eesmärgiks on mõjustada, tuleb olla valmis suhtlemiseks ja kuulamiseks. Professionaalseks tagasiside andjaks ei ole meist keegi sündinud. Tagasisideandmise kogemus kasvab läbi praktika. Tagasiside on kahepoolne protsess, mille eesmärgiks on pakkuda tagasiside saaja oskustele ja tegevustele ülevaadet, mitte hinnangut. Tagasiside andmine on vajalik selleks, et kiirendada õppimist ja arendada oskusi. Õpilane, analüüsides tagasisidet, saab teadvustada enda arengukohti ja paremaks muuta enda nõrku kohti. Põhimõte on see, et isikut rohkem kaasata ning selgelt välja tuua, et temast endast sõltuvad tulemused.

Kokkuvõte.

Õpetaja toob välja omapoolse hinnangu, koostöös õpilasega. Isikule reflekteeritakse tema sõitu ja teda ennast. Õpetaja peab välja tooma, kui esines puudusi, et mis on see kompetents, mille tõttu probleemid esinesid – vead tekivad millegi pärast. Oluline ei ole mitte see viga, vaid mille pärast see viga tekkis – kui pole probleemi, siis ei ole ka viga.

Eesmärkidest tulenevalt, kas õpilase enesehinnang ja eesmärgid on õpetaja poolt vaadatuna samad või on vajadus hinnangut tõsta või hoopis langetada või jätkata sõiduõpet. Kokkuvõttes käiakse kõik punktid järjest läbi ja õpetaja kirjeldab, iga punktiga seonduvaid häid momente. Õpilane saavutab nõutava kompetentsi, millede kogum ongi kompetentsus.

Õpilasel kujuneb õppeprotsessis välja asjakohaste teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal toimida ning ta vastab autojuhile esitatud kvalifikatsiooni nõuetele. See ongi iga **õpetaja töövõit**.

1h - TEEMA S16 Libedasõit

Õpilane harjutab pidurdamist erineval viisil, tehakse selgeks, et peatumise võimalus sõltub sõidukiirusest, õpilane saab hinnata oma oskusi ja käitumist juhina. Õpilane veendub pidurdusteevõrgu pikkuses erinevatelt kiirustelt. Koolituse lõpuks peab õpilane oskama oma sõidukiirust kohandada oludele vastavaks, et peatada auto erinevas teelus ohutult. Samuti veendub ta millise kiiruse puhul on sõiduk juhitud ja suudab kurvi läbida. Suurendatakse ka õpilase taju ohutust piki- ja külgsuunas.

1h - TEEMA S17 Pimedasõit

Õpe viiakse läbi pimedal ajal. Õpilasele näidatakse pimedal ajal sõiduki juhtimisega seotud riske ja kaasnevaid ohte. Ta õpib reaalses olukorras, st. pimedal ajal end teistele liiklejatele märgatavamaks (nähtavamaks) tegema. Õpilane oskab tulede õige kasutamisega parandada juhina nähtavust. Õpetatakse näitlikult märkama pimedal ajal jalakäijaid, jalgrattureid, sõiduki ümber askeldavaid inimesi. Katsed toimuvad erinevatelt distantsidelt, katsetatakse nähtavuspiire. Mõõdetakse sõiduki erinevate tulede valgustuse kaugusi ja hinnatakse valgustite efektiivsust. Toimuvad reaalsed sõidukatsed ja näitlikustamine. Viibitakse pimedal ajal ka väljaspool sõidukit. Katsetatakse erinevaid helkureid ja helkurvesti. Sõiduki tulede vahetamine pimedal ajal tehakse õpilasele selgeks.

